

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorna urednika:

Dr. Makso Pirc in dr. Viktor Supan.

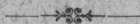

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

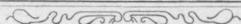
1896.

VSEBINA.

1. <i>Dr. Rupert Bežek</i> : O stvareh in njihovi pravni razvrstitvi	257
2. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
a) Slučaj pridobitve služnosti	266
b) Služnosti se ne morejo deliti in se raztezajo na vse dele služne stvari	272
Kazensko pravo:	
a) Za učin kaznivih dejanj proti varnosti časti ni treba, da si je bil storilec svest neresničnosti obdolžitve	285
b) Oni, ki je iz golega dobičkarstva tujo lastnino navlaščé poškodoval, zapal je §-u 85., a ne §-u 197. k. z. — O ostrostitih ječe prve in druge stopinje	277
c) K nezakinitim ali nenravnim dejanjem izpodbujajoči čin sam za-se, ne da bi bil storilec k rečenim dejanjem izrecno nagovarjal, v nemal ali zapeljati skušal, ni zadosten znak pregreška po §-u 305. k. z.	279
3. Iz upravne prakse.	
Prestopek po §-u 2. zak. z dne 22. avgusta 1889, št. 20. dež. zak. kranjskega	282
4. Književna poročila	282
5. Razne vesti	283
6. Pregled pravosodstva	287

O stvarih in njihovi pravni razvrstitvi.¹⁾

Poskus komentarja k drugemu delu občnega državlanskega zakonika sestavil dr. Rupert Bežek.

§ 285. Obč. drž. zak.: §-i 504., 653., 921., 1455. Regelsberger, Pandekten, I. T., § 96.; Unger, System des österr. Privatrechtes, II. B., str. 214, 219; Krainz, System etc., § 83.; Ofner, Sachenrecht, str. 1.

V drugim oddelku razpravlja zakonik: posest, lastninsko ter zastavno pravico, ne pa tudi dedinske pravice, dasiravno jo prišteva v §-u 308. stvarnim pravicam.

V poprejšnji vedi in v našem zakoniku nazivajo se vsi pravni predmeti — reči: §-i 285., 291. in 14. obč. drž. zak. — stvarne pravice kakor tudi tirjatve in dejstva; v današnji vedi pa pomeni „reč“ in „pravo reči“ le stvarno pravico, odnosno stvarno pravo.

Reč je naravin plod, pojem reči vzame se torej pred vsem iz naravoslovja.

Plin n. pr. je reč, ker uči fizika, da je telesna stvar, možno je torej tatu radi takšne tatvine kaznovati; nasprotno pa je elektrika le sila, ne pa reč.

Vender se ne zlagata vedno naravoslovje pa pravo; v pravnem zmislu je reč le kakov predmet, kateri se lahko pridobi, uporablja in ž njim razpolaga; da je kakov predmet reč v pravnem pomenu, odločuje torej promet in prometna vred-

¹⁾ V naši pravni literaturi ne najdemo še nobenega obširnega dela, niti komentarja h kakemu zakoniku. Ko nam je došel spis, s čegar priobčevanjem danes pričenjamo, bili smo mnenja, da mu moramo dati v našem listu prostora, čeravno bi kdo vgovarjal, da taki spisi ne sodijo v perijodične liste, ker je namen našemu listu pospeševati vsestranski pravno literaturo našo in bi v naših razmerah pisatelju takih spisov ne bilo mogoče brez velikih gmotnih žrtev obelodaniti svoje študije. Da prihranimo prostora, izpustili smo besede zakona pri posameznih paragrafi in navedli jedino številko dotičnega paragrafa, h kateremu je g. pisatelj sestavil svoje opombe.

nost reči; solnce, mesec, zvezde ali kaplja vode niso pravne reči, pač pa kup peska, liter kaše, mej tem ko zmatra te reči naravoslovec le skupino.

Kar torej nima nobene ali prav nizke prometne cene, ni reč v pravnem pomenu, dasi ni treba določene mere ali uteži; tudi peščica žita je reč, ne le liter žita; gledé tekočin velja blizu isto: vender kar neznatnega odpade od take skupine, ni več reč v pravnem pomenu, tako ne kaplja vode.

Ali prometni nazori se izpreminjajo s kulturnim napredkom vred; pravniku je torej reč: del ali kos narave, priznan po začasno veljavnem pravu kot samostalen predmet, sposoben za javni promet ali gospodarstvene potrebe.

Reči torej ni treba denarne vrednosti, pač pa:

1. mora biti komu v korist: § 285., 2. mora samostalna biti, da lahko obstoji brez drugega predmeta; ker pride sicer v poštev le kot sestavina. Poslopja, drevesa in rastline posedujejo se torej kot „partes fundi“ s pglavitno rečjo vred: § 1061. obč. drž. zak.; ne morejo se prodajati niti zastavljati posebe: § 457. obč. drž. zak.

Človek ni reč v pravnem pomenu, o njem se razpravlja v obiteljskem pravu.

Iz zahtevka, da mora biti reč samostalna, sledi, da je določena, omejena stvar; morje in ozračje, ker sta brezkraina, nista reč v pravnem pomenu; v kolikor pa se omejita, da se ž njima razpolaga v kako korist, postaneta reč: morsko obrežje; zrak v zajetem prostoru ali v tolikej višini, da se ž njim razpolaga. Ribe loviti, je dopustno ob obalih adrijanskega morja do jedne pomorske milje; gledé ribolovstva drugod nahajajo se zasebne pravice pri družbah, zadrugah, crkvenih ustanovah.

Državljskemu zakoniku so reči telesni kakor netelesni predmeti; slednji so pravice, odnosno vsebina pravic.

Vender rabi naše pravo „reč“ kot „telesno reč“ v nasprotji s kako pravico ali dejstvom: §i 340., 535., 635., 784., 825., 921., 1093., 1173., 1350., 1455. itd.

V pravnem zmislu stoji v dotiki posamična reč z osebo; nadalje obseza lastninska in zastavna pravica celo reč; jed-

naka lastninska ali zastavna pravica ni možna pri različnih rečeh, povsodi je pravno razmerje drugačno.

§-a 286. in 287. Obč. drž. zak. §-i 382.—387.

§-i 288.—290. Obč. drž. z.: §-i 20., 27., 337., 837., 867., 1317., 1441., 1454., 1456., 1457., 1472. in 1485.; pravilnik sodne oblasti: §-a 14. in 23.; naredba finanč. min. z dne 13. avgusta 1851, št. 188. drž. zak. (državno korist zastopajo finančne prokurature); dvorna dekreta z dne 21. septembra 1798, z. j. z., šte. 434. in z dne 10. januarija 1843, z. j. z. šte. 671 (glede vknjižeb na državno blago); Unger, l. c., I., str. 165, 313 in d., II., str. 26; Krainz, l. c., § 80. in d.; Regelsberger, l. c., §-a 116. in 117.; Randa, Eigenthumsrecht, str. 40 in d.; Ofner, l. c., str. 1 in d.; Pfersche, österr. Sachenrecht, §-a 13. in 14., pa Randa, Wasserrecht, § 2. in d.; Gumpowicz, österr. Staatsrecht, § 163. in d.; § 63. in d., Gareis, Lehrb. d. Handelsr., 4. nat., str. 135.

Že v razlagi poprejšnega paragrafa povedalo se je, da prišteva zakon rečem tudi pravice; tako se v §-u 287. mej predmeti državnega blaga navajajo: vladarske predpravice, novce kovati, pošta in druge kronščine, davki in carina. Opomni se pa takoj, da se po starem običaju ne razločujejo vladarske predpravice (Staatshoheit) od lastninske pravice državi pristoječe.

Sicer pa loči zakonik državno in občinsko blago od državnega in občinskega imetja.

Prvo je blago, katerega rabi slobodno slehern državljan, odnosno občan, mej tem ko služi državno, odnosno občinsko imetje s svojimi dohodki pokritju dotičnih stroškov ali izdatkov: §-a 287. in 288. Državno blago je: ceste, reke, luke in morski bregovi; vender je naštevanje premalo obsežno, kajti cest, rek itd. se poslužuje slobodno slehernik, ne le državljan. To se kaže tudi v občini, katera razpolaga z blagom sleherniku, tudi tujemu državljanu pristojnim, poleg tega pa tudi z onim, katerega uživajo le nekaterniki: občni pašniki, gozdovi in planine; seveda pri slednjih ni misliti vedno na solastnino, katera se ravna po posebnih pravilih.

Mej državo in občino je stopila dežela in v nekaterih kronovinah tudi okoliš (okraj) z ločenim blagom in imetjem, na katere se pa še zakon ne ozira. Okoliše imajo Česko, Tirolsko, Štajersko in Galicija.

Občino prišteva zakonik zasebnikom: § 286. Po danes veljavnih zakonih pa je občini priznan javni značaj: občinsko imetje se, slično državnemu, nadzoruje po političnih oblastvih.

Državno blago je 1. pristopno občeji rabi, pravo državno blago, (res publicae); ali 2. pa služi le državi v prid s svojimi dohodki, katere uporablja država sama za-se; n. pr. državni rudniki, kronščine ali regalije, posredni in neposredni davki itd., to vse združi se v pojmu državnega imetja (res, quae sunt in pecunia populi).

Gledé občine se morajo razločevati v nasprotji z zakonom poleg občinskega blaga in takšnega imetja tudi reči, katere hasnejo v resnici le posamičnim občanom, ali posebnim vrstam občinskega prebivalstva; misliti je na občinske gozdove in pašnike, katere uživajo le posestniki ne tudi kajžarji. Prav za prav so takove reči sicer občinska last, a posameznikom pristojna določen užitek. Tudi na Kranjskem velja to pravno razmerje po glasu §-a 64. obč. reda z dne 17. februarija 1866, št. 2. dež. zak.

Seveda odnošaji niso povsod jednaki: včasih so taki gozdovi in pašniki solastni posameznim, v zemljiškeji knjigi imenoma ali s hišnimi številkami naštetim posestnikom, katerim pripadajo natančno izraženi deleži.

Ceste, pota in trgi so v lasti države ali dežele ali občine, kajti ločijo se ceste v državne, deželne, okrajne in občinske ceste; tla kupiti mora dotični lastnik po navadnih zakonitih zasebnih določilih; če se ceste preložijo, se tla lahko prodajo, odplačilo pa hrani dotična blagajna. Te reči so torej v prometu, dasi je slednji vsled javne rabe omejen.

Deželni zakon odloči, je li ta ali ona cesta deželna, okrajna ali občinska cesta, ne razsojajo torej politična oblastva po prostem preudarku: razsodbi najviš. uprav. sod., Wolski, št. 2336 in 3337. Občinska cesta je torej vsaka prometna črta, ležeča na občinskem ozemlju, v prid javnemu prometu, katere ni možno uvrstiti v nobeno drugo vrsto: Alter, št. 1092. in 1903. dotičnih razsodb najv. upr. sodišča.

Drugače, kader gre za javnost kakega pota. Ali je prometna črta javna ali ne, odločuje dandanes javna uporaba; v zasebnej lasti je le takrat, kader jo rabi izključno dotični

zasebnik. Javna uporaba pokaziva se v tem, da je dopusten le promet: smeš torej slobodno voziti, hoditi, jahati, peljati, ne smeš pa jemati užitka: ni trave, ni od dreves rastočih ob cesti. Javnih potov ne moreš zastavljati in prodajati, pač pa sme to dotični lastnik, država, dežela, občina.

Ni treba, da so tla, koder teče cesta, v lasti dežele ali občine; teče tudi slučajno po tujih tleh, do katerih se pridobi služnost; tako je del Valenštajnovskega trga v Pragi v lasti Valenštajnske obitelji; most na verigah v lasti neke družbe na akcijah. Obrežne ceste ali steze peljajo čestokrat čez tuja zasebna tla: vodopravni zakon z dne 30. maja 1869, § 8.

Javnega blaga ni vpisavati v zemljiške knjige, nima posebnega vložka: rzsodba najvišjega sodišča z dne 17. februarija 1880, G. W. 7855.

Kako in v kolikem obsegu se uporablja javno blago je določiti slobodno po redarstvenih predpisih: G. U. 7595, 7648; dopustno je v obče po javnih cestah hoditi, voziti, jahati in peljati se, ne pa polagati zasebnih vodotokov, plinovih cevi, železničnih tirov, kajti takšne pravice pridobiti je le s služnostjo.

Vzdržavati mora ceste, kedor jih rabi ne pa, kedor jih je zgradil, slednji znak ne odloči, jeli kaka prometna črta javna ali zasebna: Wolski, št. 2341, Alter, I., št. 1895 dotičnih rzsodeb najviš. upravnega sodišča. Domneva se v slučajih, da je posamezniku dopustno samovoljno rabiti cestno površje zoper javnost dotične ceste, če se oblastva takej uporabi ne stavijo po robu, temveč s tem pravice priznajo: Alter, I., št. 1889.

Železnice niso praviloma javno blago, temveč vedno le v zasebnej lasti bodisi države, dežele ali občine, bodisi kake družbe ali zasebnika, kar je po tem razvidno, ker se vpisujejo železnice v zemljiške knjige, da si ločeno od navadne knjige: zakon z dne 19. maja 1874, št. 70. drž. zak.

Nekako na mejniku stoje:

- a) javne knjižnice in galerije, šole, otroški vrtovi, kopelji, bolnice, kajti ne smejo se odvzeti dotičnemu smotru brez dovolitve posamičnih uradov;
- b) crkve priznanih veroizpovedanj, v katerih se izvajajo dotični obredi, isto je s pokopališči; oboje je vpisavati v na-

vadne zemljiške knjige. Odločilno je gledé javnosti ali pa zasebne lasti le, so li pristopne te reči sleherniku brez posebne dovolitve, kajti v slednjem slučaju niso v javnej rabi, da si je pristop brezplačen; praviloma torej niso v javnej rabi ni šole, ni bolnice in hiralnice, niti knjižnice, muzeji in galerije s slikami.

Vodovje je praviloma javno blago: državni vodni zak. z dne 30. maja 1869, št. 63. drž. zak. pa Kranjski vod. zak. z dne 15. maja 1872, št. 16. dež. zak. Javne so:

1. vse reke, po katerih se plovi ali vozi na ladijah ali s plavom; ni zadostno, da so reke le plovne, morajo se uporabljati v to svrhu;

2. gledé vsega družega vodovja domneva se do nasprotnega dokaza po lastniku zasebniku s pravnim zasebnim naslovom, da je javno blago: § 3. drž. vod. zak.

Obrežje javnega vodovja je lastno obrežnim posestnikom: § 413. obč. drž. zák.; seza pa last do vodne črte ob navadnej vodnej višini. Zgradbe v varstvo bregov ob javnih vodah smejo se graditi le proti dovolitvi javnega oblastva, pri zasebnih vodah pa je taka dovolitev potrebna le takrat, če vpljiva na odtok javne reke, kateri bi se izpremenil morda vsled zgradbe: § 41. kranj. vod. zak.; isto velja gledé poprav varstvenih zgradb. Sicer pa mora trpeti in dopuščati slehernik, da se po obrežnih stezah vodečih ob javnem vodovju vlačijo ladije, da po njih hodijo čolnarji (steza vlačilnica, vlačka).

Zasebno vodovje so torej le:

1. Vrelci na zasebnem zemljišču, tudi slatine izvzemši monopolskih solnih vrelcev in k rudarskej kronščini pripadajočih cementnih vrelcev; lastnik slobodno zasuje vrelec, kateri je sestavina zemljišča, na katerem izvira. Lastnik ustvarja na njem proti odplačilu tudi služnosti. Če se pa odtaka vrelec v stalnej strugi, ter če uživajo iz vrelca drugi sosedje od pamtiveka, je lastnik omejen po občnej rabi v toliko, da ne sme n. pr. zasuti vrelca.

Moča izpod neba, vodnjaki so lahko v zasebnej lasti, a ne povsodi; sicer pa se tu ter tam uporabljajo javno, kar pa ne uničuje lastninske pravice, je le omejeva. Ker nimaš nadalje do podzemeljskih voda izključne lastnine, kajti te so

vsim ljudem občā, smeš kopati slobodno vodnjake, kjerkoli ti ljubo, dasiravno jemlješ s tem sosedu vodo ali vodnega pritoka; izključena je razumno zlobnost. V zasebnej lasti so lahko ribniki, sploh vodovje zaježeno ali zajeto na zasebnih tleh z odtoki, nahajajočimi se na zasebnih zemljiščih, dotlej da ne prestopijo na tuja tla. Če pa teče skozi ribnike ali zajeto vodovje sploh javna voda, tak niso vsled obstoječe lastninske pravice zasebnikove prikračene pravice družih oseb, tudi javna uporaba ni omejena po njej. O podzemnici se je že povedalo, da je v celokupnosti „res omnium communis“, da pa si jo slobodno prisvaja slehernik na lastnih tleh; kopati koderkoli za napravo vodnjaka je dopustno, k večemu takrat nedopustno, če pristojā sosedu zanikavna služnost.

Ježera so le takrat zasebna, če dokažeš pravni naslov; tem potom pokazalo se je, da je n. pr. blejsko jezero zasebna lastnina.

2. Zasebna last so prekopi ali kanali, po katerih se pretaka zasebno vodovje; odprti prekopi, v katere se zlivajo ali iz katerih se zlivajo javne reke, so javno blago; zasebna lastnina obstaja lahko navzlic drugim opravičencem, navzlic javnej rabi, po katerej se razumno omejuje v nekoliko. Isto velja za vodotoke, ter treba le takrat dovolitve po političnem oblastvu, če se predrugačijo vodne zgradbe. V napravo potrebnih mostov in predorov čez prekope ali pri prekopih se prisili lahko zasebnik po javnem oblastvu.

3. Zasebno je sicer vse vodovje, do katerega dokaže zasebnik pravni naslov lastninske pravice, katera pa je seveda pri plovnih vodah izključena, vsaj v bodoče velja to po vod. drž. zakonu. Krka n. pr. je v zasebnej lasti kneza Auersperga. Opomniti pa je gledé zasebne lasti do vodovja sledeče: Občine, katerim primanjkuje vode v navadno potrebo, smejo zahtevati, da se razlasti tudi zasebna voda: § 15. drž. vod. zak. in § 16. V vrelec ni dopustno metati nesnago in oplako, če se odtaka vrelec v stalnej strugi, iz katere zajemajo vodo sosedu (§ 10. ibidem). Gledé vsacega zasebnega vodovja je slučajno last omejena 1. po pravnem naslovu družih opravičencev, 2. po priposestovanih služnostih: mlinih, stopah itd. ležečih na lastnikovem ozemlji; vsled prepovedi z gore

njega lastnika (mlinarja), kateri drugače vode rabiti ne more: § 1459. obč. drž. zak., 3. po razlastitvi: §-a 15. in 16. drž. vod. zak. 4. Tudi izključna uporaba zasebnega vodovja ni dopustna, če se kratijo stem pravice družih: § 17. drž. vod. zak. Koder si napeljal vode iz stalne struge na svoje zemljišče v gospodarsko korist, jo moraš pred izstopom na tuja tla obrniti zopet v strugo: § 12. ibidem.

Z ozirom na to, da ni lastninska pravica zasebnikova komaj obsežnejša mimo obče rabe sleherniku dopustne, uvidi se lahko, da ni možno imeti prave zasebne lastninske pravice tudi na zasebnem vodovji ne, ter se vsled novejšega vodnega prava zopet približujemo rimskopravnemu načelu: „flumina omnia sunt publica“. Kajti zasebni lastnik zasebne vode sme jo le na sledeči način uživati.

1. za navadne potrebe: za kuho, za zajemanje pitne vode za-se in živino, za pranje itd. (§-a 15. in 16. drž. vod. zak.);

2. ima pravico do v vodi nastalega otoka in suho vodno strugo (§-a 404. in 408. obč. drž. zak.; §-i 10., 17., 18. dež. vod. zakona);

3. pristoja mu dobava peska, kamenja, ličja in ledu §-i 10., 17., 18. dež. vod. zak.;

4. sme ribe loviti: 10., 15., 17., 18., 21. dež. vod. zak.;

5. sme vodo napeljavati za gospodarske ali obrtne naprave in potrebe: §-i 12.—14. dež. vod. zak.;

6. sme uporabljati vodo za gonilne naprave, mline, stope: §-a 17. in 18. dež. vod. zak.;

7. ima pravico les plaviti po zasebnem vodovji §-a 17. in 18. ibidem.

Ali tudi te pravice niso toli izključne, da bi mogel zasebnik drugim braniti istotako rabiti njegovo vodovje, on se ne more upirati občej rabi.

Obča raba do „javnih“ voda pa obseza sledeče pravice:

1. v kolikor ne ovira pravic družih sme vsakdo z omejitvo upravnih javnih predpisov kopati se, perilo prati, žmeti in plo-viti; živino napajati, vodo zajemati; prisvajati si iz vode rastline, blato, zemljo, pesek, gramoz in led; vse te pravice posameznika pa so v temeljene v javnem pravu.

Ribe loviti, dopustno je po državnem zakonu z dne 25. aprila 1875, šte. 58. drž. zak. odnosno zakonu za deželo Kranjsko z dne 25. novembra 1880:

- a) v umetnih vodnih napravah in zbiralnicah dotičnemu lastniku;
- b) v drugem naravnem vodovju (izvemši umetne naprave) dotičnim opravičencem vsled podelitve v zmislu deželnega ribolovnega zakona, kar pa ne krati pravic družih, dokazavših kak pravni naslov, ker se je omejiti hotelo nereden ribolov;

2. slehernik se prosto vozi z ladijo bodisi s plavom po javnih vodah, ravnajoč se razumno po redarstvenih predpisih; brodišč pa ni dopustno napravljati v svrhu obrtovanja brez dovolitve političnega oblastva, tudi v zasebnih vodah ne;

3. vodne zgradbe ali jezove napravljati je le dopustno z dovolitvijo političnega urada; brez take dovolitve ne smeš upepljavati v javno vodovje tujih snovi, ni peska, ni oplake, kajti kakovost vode se izpremeni vsled tega; brez dovolitve napolinanega urada ne gre izpreminjati vodne višine, ker vsled tega voda izpremeni strugo.

Ker se nanaša § 17. vodopr. zak. le na tekočo vodo, sme razpolagati slobodno vsakdo s podzemnico ali podtalno vodo, ker je „res communis omnium“.

Gledé naprave vodotokov iz podzemskih voda torej ni vprašati za dovolitev javno oblastvo, iz oportunitizma pa je razsodilo upravno sodišče z razsodbo z dne 10. oktobra 1879 Budwinski 583, v nasprotnem zmislu.

Na vodnej strugi samej torej nima nikdo lastninske pravice, kajti če popusti voda strugo, pripade slednja méjašem: §-a 410. in 407. obč. drž. zak.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Slučaj pridobitve služnosti.

Tožbeni zahtevek, glaseč se: Tožencu Alojziju Z. v Lj. ne pristojna pravica služnosti voziti, uporabljaje vrata, ki se nahajajo v zidu, deleči dvorišče tožnikove hiše vl. št. 34 kat. obč. Gradišče od dvorišča toženčevega zemljišča vl. št. 32 iste katasterske občine, z dvorišča svojega navedenega posestva čez dvorišče in skozi hišna vrata tožnikovega preje navedenega zemljišča s kakoršnimi koli voznjami na ulico ali z ulice po isti poti na dvorišče svojega navedenega posestva; toženec zakrivil se je s tem, da je vozil, samovlastnega posega v izključno tožnikovo lastninsko pravico glede njemu lastnega zemljišča vl. št. 34 kat. obč. Gradišče; toženec dolžan je to pripoznati in se nadalje vzdržati izvrševanja vsaktere take vožnje pod globo, katero bi določilo sodišče — odbilo je deželno sodišče v Lj. z rzsodbo z dne 17. decembra 1895, št. 9371.

Razlogi.

Tožnik je knjižni lastnik hiše vl. št. 34 kat. obč. Gradišče. To pripozna toženec izrecno. Kot tak je tožnik opravičen, ravnati z njeno substancijo in njeno rabo, kakor mu je ljubo in vsakega drugega izključiti (§ 354. obč. drž. zak.). Toženec mora torej dokazati pridobitev služnosti kolovoza, katero trdi in katera omejuje izključno tožnikovo lastnino, ali vsaj posest te služnosti kot stvarne pravice (arg. § 523. obč. drž. zak.). Toženec sklicuje se najprvo na priposestvanje trdeč, da so lastniki hiše št. 4, vl. št. 32 kat. obč. Gradišče že več kakor 60 let drva, pesek, vino oglje in druge stvari čez nasprotnikovo dvorišče vozili na dvorišče svoje hiše in da so istotako izvažali s praznimi in naloženimi vozovi po isti smeri. Priposestvanju, katero se opira na to trditev, nasprotujejo pa sledeče okolščine: Po zemljiško-knjižnem izpisku vknjižila se je dne 2. julija 1847. l. na hiši vl. št. 32 kat. obč. Gradišče, katera je sedaj lastnina toženčeva, pogodba z dne 22. marca 1846. l., sklenena med pl. Sauer-jem kot prejšnjim lastnikom toženčevega zemljišča in Aleksandrom D. kot prejšnjim lastnikom tožnikovega zemljišča vl. št. 34 kat. obč. Gradišče, v varnost od prvega v čl. 5. prevzete

dolžnosti in je vknjižen ta intabulat še danes. S čl. 5. te pogodbe zavezal se je Josip pl. Sauer za se in vse svoje pravne naslednike v lastnini hiše, da ne bode nikoli napravil nobene odprtine v mejni zid med dvoriščem obeh hiš, kateri zid hoče napraviti. Toženec protestoval je sicer proti temu, da bi se oziralo na prerekano vsebino te pogodbe, ker se mu ni predložila v izvirniku, in vidimovanega prepisa pogodbenega prepisa, kateri se nahaja v zbirki listin, ni zmatrati jednakim izvirniku. Toda v kolikor se gre tu za pogodbeno vsebino, dokazana je le-ta po vknjižbenem odloku z dne 30. junija 1847. l. in izvršilnem pristavku, katera oba sta tu v uradno poverjenem prepisu. S tem je Josip pl. Sauer nedvomno priznal, da naj mu ne pristoja pravica, lastiti si prevoza po tožnikovih dvoriščih za svojo hišo št. 4. Priposestvanje, katero bi se morda pričelo pred tem časom, moralo je pretrgati s tem pravnim činom (§ 1497. obč. drž. zak.). Z istim zemljiško-knjižnim izpiskom dokazano je dalje, da je Aleksander D. pridobil sedaj tožencu lastno hišo št. 4 vl. št. 32 kat. obč. Gradišče temeljem pogodbe z dne 1. marca 1867. l. potom kupa in da se je zanj vknjižila lastninska pravica pri tem posestvu dne 20. marca 1867. l. S tem postal je Aleksander D., kateri je po zemljiško-knjižnem izpisku sedaj tožniku lastno posestvo hišo št. 6, vl. št. 34 kat. obč. Gradišče pridobil že leta 1847., lastnik obeh zemljišč in je moralo priposestvanje služnosti, katero je morda po l. 1847. zopet pričelo se, po združitvi gospodujočega in služnega zemljišča zopet prekiniti in ne more biti govora o kakem prirastku posesti po dne 23. avgusta 1889 izvršeni prostovoljni sodni dražbi obeh zemljišč iz zapuščine istega leta umrlega Aleksandra D., ker se služnost kolovoza nikdar ni v zemljiški knjigi zaznamovala (§ 526. obč. drž. zak.). Toženec ne more se torej sklicevati na priposestvanje, ker ni preteklo še 30 let, kakor zahteva za priposestvanje služnosti zakon (§a 1465. in 1470. obč. drž. zak.), in ker ima za-se v najugodnejšem slučaju pretek časa od l. 1846. do l. 1867. torej k večjemu dobo 21 let. Ako toženec trdi, da Josip pl. Sauer nikdar ni zadostil zavezi napraviti mejni zid med svojim dvoriščem in sosednim, ako dalje trdi, da ni še le Aleksander D. potem, ko je pridobil hišo št. 4, napravil vrat, ki so obstajala za časa prostovoljne javne dražbe, s tem ne postane pravno stanje drugačno, dokler toženec ne dokaže, da se je poravnava z dne 22. marca 1846. l. zopet razveljavila

po poznejšem nasprotnem dogovoru. Dalje trdi toženec, da je ne gledé na priposestvovanje prepirno služnost vsekako pridobil pri omenjeni javni dražbi dne 23. avgusta 1889. On namreč tako-le izvaja: Njegova hiša št. 4 ima samo jedna hišna vrata, skozi katera se radi stavbene osnove te hiše s ceste na dvorišče ne more voziti. Tak uvoz ali izvoz se tudi ne more napraviti potom prenarredbe hiše. Pač se pa pride skozi dve velika vrata, od katerih so jedna napravljena v mejnem zidu med obema dvoriščema, na večje tožnikovo dvorišče in s tega skozi velika vrata na cesto, katera vodi mimo tožnikove hiše. Stavbena osnova dokazuje torej, da so ta vrata namenjena za izvažanje in uvažanje na dvorišče njegove hiše št. 4. Prepirna služnost dana je torej po stavbenem stanju samem; v stavbenem stanju eksistuje služnost in je v njem zapopadena. Ker sta se torej obe hiši v preje navedenem stavbenem stanju prodali, pridobil je s tem toženec tudi prepirno, v stavbenem stanju samem zapopadeno služnost kolovoza oziroma jo je tožnik prevzel kot breme, ki obtežuje njegovo hišo. Toženec prezre pa pri tem, da faktično stanje, ako se mu ne pridruži okolnost, ki pravičo ustvarja, se ne izpremeni v pravno, radi česar se ne more trditi, da leži v stavbenem stanju že sama na sebi pravica služnosti prepirnega uvoza in izvoza. Prašanje je torej, ali je po pravnem stanju najti take okolnosti, ki je ustvarila to pravičo. Naravno je, da taka okolnost ni izjava dražbenega komisarja, češ, da ima hiša št. 4 pravičo, izvažati gnoj in drva skozi hišo št. 6, katero izjavo sta potrdili priči Leopold S. in Anton Z., ker oni dražbeni komisar ni imel pravice, dajati take izjave, katere ustanavljajo pravice. Pa tudi izjava tožnika, katero je baje kmalu po dražbi l. 1889. izustil proti tožencu: »Da, da, peljite le notri, saj imate služnostno pravičo«, se ne more zmatrati kot izjavo, katera bi imela namen ustanavljati služnost. Po svojem besedilu namreč ima ta izjava za pogoj, da obstoji služnost, nikakor pa je ni še le ustanovila. Ako pa je to prašanje vkljub temu potrditi, stori se to iz sledečih razmotrivanj. Kakor se je že omenilo, prodali sta se hiši št. 6 in 4 iz zapuščine dne 23. avgusta 1889 umrlega Aleksandra D. potom prostovoljne javne dražbe. Hišo št. 6 zdražil je tožnik, hišo št. 4 pa toženec in se je lastninska pravica gledé teh hiš za vsakega kupca vknjižila. Izvedeniški dokaz dognal je, da ima hiša toženca jedna sama vežna vrata, k katerim peljeta dve stopnici, da se pride

skozi ta vrata v vežo in iz te zopet čez II stopnic v skupni višini 1-65 m na dvorišče, da je torej vsled te stavbene osnove danes nemogoče, izvažati in uvažati s ceste na dvorišče, konečno da je adaptacija, po kateri bi se moglo izvažati in uvažati skozi omenjena vrata na dvorišče št. 4, sicer izpeljiva, ampak da bi po jednoglasnem mnenju izvedencev ne bila v nobenem pravem razmerju z vrednostjo hiše. Tožnik priznava, da je posestni prednik obeh teh hiš Aleksander D., ko je l. 1867. postal lastnik sedaj toženčeve hiše, napravil vrata v mejni zid med obema dvoriščema in da je rabil tudi za hišo št. 4 dvorišči svoje hiše št. 6 za izvažanje in uvažanje, in dalje priznava tudi, da so za časa dražbe (29. avgusta 1889) obstajala vrata, katera peljejo čez tožnikovi dvorišči na toženčevo dvorišče, in da je mogel ta vrata vsakdo videti. Čeravno se ni izrecno v pogojih, kateri so bili podlaga dražbe obeh teh hiš, omenilo uporabe tožnikovih dvorišč za izvažanje in uvažanje na korist sosedne toženčeve hiše, domnevati se mora vendar v očigled preje naznačenega, za vsacega vidnega stvarnega položaja, da se je izvršila prodaja hiše št. 6 z molčečim pridržkom služnosti izvažanja in uvažanja na in z dvorišča hiše št. 4, brez katere bi bil lastnik te hiše stvarno oviran pri njeni redni uporabi. Med naslovi, kateri ustanavljajo služnosti, navaja se v §u 480. obč. drž. zak. tudi pogodbo. S tem ne razumeva se samo pogodba, katera meri specijelno na ustanovitev služnosti, ampak tudi pridržek služnosti, kateri se je storil o priliki lastninskega prenosa. Da se more služnosti pridržati, priznavata veda (Arndts, Pandekten, § 188.) in praksa. Kakor se pa pogodbene volje ne more samo izrecno, ampak tudi molče izraziti (§ 863. obč. drž. zak.), tako je tudi ta pridržek ali izrecen ali molčeč in poslednji domnevati se mora, ako ni izrecne nasprotne izjave, pač tedaj, ako se, kakor v predležčem slučaju, dve istemu gospodarju lastni hiši, kojih jedna je že po celi, vsakemu vidljivi stavbeni osnovi namenjena, da drugi služi, in je tudi faktično služila, prodasta različnim osebam. S tem bremenom je tudi kupil toženec hišo št. 6 in vsled tega, kakor sam priznava, ni delal tožencu nobenih ovir, ako je le-ta čez dvorišči tožnikove hiše izvažal in uvažal, on je celo po lastnem priznanji dogovarjal se s tožencem, da bi le-ta opustil to izvažanje in uvažanje. Njegova prvotna domneva, da je njegova hiša obremenjena z vprašavno služnostjo, ni bila torej pomotna, kakor sledi iz nave-

denega, in se torej ne more pritoževati, ako se mu to breme po izidu tē pravde ne odvzame. Konečno razmotrivati se mora še prašanje, ali hiša toženčeva št. 4 ni obremenjena s služnostjo, katera pravico kolovoza čez tožnikovi dvorišči naravnost in nepojno izključuje. Kajti ako je to tako, potem ne bi bila dopustna domneva molčečega pridržka. Pri tem misli se namreč na oni intabulat temeljem pogodbe z dne 22. marca 1846. l., o katerem se je pričetkom govorilo in po katerem prevzema Josip pl. Sauer za se in za vse naslednike v hiši št. 4 zavezo, da ne bode nikdar napravil odprtine v zidu, ki ga je dal sezidati proti sosednemu dvorišču. Toda o tem, da sta se l. 1867. obe hiši združili v roki jednega lastnika, ugasnila je ta služnost (§ 826. obč. drž. zak.), katera tudi po prodaji obeh hiš, čeravno je še danes vknjižena, ni mogla zopet oživet, ker je Aleksander D. v tem času v mejnem zidu dal napraviti odprtino in vrata, katera so obstala na dan javne dražbe 23. avgusta 1889, vsled česar je bilo onemogočeno daljno izvrševanje služnosti, ki je bila naperjena na opuščanje. Torej ne obstaja več služnost, katera bi izključevala pravico prevoza.

Na tožnikovo apelacijo potrdilo je višje deželno sodišče v G. z rzsodbo z dne 18. marca 1896, št. 1924 prvosodni izrek.

Razlogi.

Tožnik priznava, da so več let in to do dne javne dražbe obstajala vrata, skozi katera se pride s toženčevega dvorišča na dvorišči, ki spadata k njegovi hiši št. 6. Priznava tudi okolnost, da je Aleksander D. le ta vrata uporabljal tudi za sosedno hišo št. 4 za izvažanje in uvažanje. Da je ta uporaba potrebna, sledi iz tega, ker je po izreku izvedencev nemogoče s ceste skozi vežna vrata voziti na zadaj ležeče dvorišče. Z ozirom na to faktično stavbeno stanje, katero je vsakdo moral videti, vprašali so tudi, kakor to potrdijo priče Leopold S., Anton Z. in Gašpar Š., kupovalci pri licitaciji dražbenega komisarja radi danes prepirnega prevoza, katera vprašanja so le tega napotila, izjaviti se, da se bode zdražitelju hiše št. 4 varovala pravica prevoza. Akoravno se le-te izjave same na sebi ne more zmatrati zadostne, da se ustanovi dotična služnost, prispevala je vender gotovo bistveno k temu, da se je odpravil vsak dvom glede namena, kateremu imajo po stvarni naravi služiti vrata, napravljena v mejnem zidu med obojestranskimi dvorišči. Razmerje, katero se

je ustanovilo z napravo vrat, se ni v nobenem oziru izpremenilo in se je, ker se ni sprejela v dražbene pogoje določba, katera bi razmerje razrušila, pri dražbi, če tudi ne izrecno, pa vendar molče zmatralo vsestranski kot hišo št. 6 obtežujoče breme. To priznava tožnik sam, ker je bil pri dražnji mnenja, da ima zdražitelj hiše št. 4 pravico izvoza in uvoza, kakor se je ta pravica dotlej izvrševala, ker je izvrševanje te pravice od strani toženca tudi v resnici več let trpel in ker je skušal nasprotnika leta 1893. pripraviti, da opusti to pravico. Na kako zmoto se tožnik ravno tako ne more izgovarjati, kakor ne na knjižni vpis temeljem čl. 5. poravnave z dne 22. marca 1846. Zmota nikakor ne zadeva okolnosti, katere opravičujejo domnevo molčečega pridržka služnosti, ampak samo pravni nazor tožnikov. Iz poravnave, v kateri je Josip pl. Sauer izjavil, da ne bode nikdar napravil odprtine proti malemu dvorišču hiše št. 6 v zid, ki ga namerava zgraditi, se pa ne more sklepati izključenje prevozne pravice, ker nikakor ni dognano, da je dotični zid dal zgraditi šele Josip pl. Sauer in ker ne more imeti nobenega drugega zmisla okolnost, da so se pustila napravljena vrata, kakor ta, da se zdražitelju hiše št. 4 pravico podeljuje, naj nadaljuje s temi vratmi omogočeni prevoz. Ker je torej prepirna prevozna pravica kot pritiklina hiše št. 4 z le-to kot gospodujoče posestvo prešla na toženca, med tem ko je tožnik, kateri je pridobil lastnino služečega zemljišča, svojo voljo, da prevzame dotično služnost, dovolj jasno naznačil, moralo se je potrditi prvosodno razzodbo.

Vsled izvanredne revizije tožnikove potrdilo je najvišje sodišče z naredbo z dne 10. junija 1896, št. 6522 razzodbi nižjih instancij.

Razlogi.

O očividni krivici govoriti bi se moglo v predloženem slučaju le, ako bi se ugodilo pritožnikovemu zahtevku. Ako se po nižjih instancijah po pravici vpošteevane okolnosti, v katerih je tožnik pridobil lastnino hiše vl. št. 34 kat. obč. Gradišče, uvažuje, zmatrati se mora kot nedvomno, da je tožnik kupil le-to zemljišče z bremenom prevoza na korist sosedne hiše, katero breme je očividno že po legi in po stavbenem stanju te hiše. Ako se ozira na izjavo sodnega komisarja, kateri je bil določen za istočasno prodajo hiš, in katero izjavo so potrdile priče, ako se ozira dalje na to, da

je tožnik storil v kljub tej izjavi ponudbo, da je trpel prevoz skoraj 5 let, ne da bi kaj oviral, ako se konečno ozira na tožnikovo priznanje, da je kupil hišo z mnenjem, da pravno obstoji služnost, kakor jo zahteva toženec, mora se v zmislu §-a 863. obč. drž. zak. sklepati, da je zdražitelj zemljišča vl. št. 34 bil mnenja, da prevzame vpršavno breme in se je oziraje na to napravil tudi ponudek. Da se je to mnenje ujemalo z onim toženca kot zdražitelja sosedne hiše, izhaja iz razprav pri dražbi samih, katere razprave so potrdile priče. Na ta način pogojeno pravno razmerje razumevati je slično kakor ustanovitev služnosti povodom razdelbe skupnega zemljišča, kakor jo določuje § 840. obč. drž. zak., pri čemer stopi na mesto sodniškega izreka v zmislu §-a 842. obč. drž. zak. mnenje interesentov, katero je razvideti iz okolnosti in katero je pogodbeno-pravna podlaga za pravice, opirajoče se na sosedstvo. Kot lastitev se torej prevoz tožencu ne more prištevati. Tožnik se pa tudi ne more sklicevati na svojo domnevno dobro vero, ker manjka za njo vsakteri pogoj. Vsled tega se je opravičeno zavrnila njegova zahteva, katera ignoruje okolnosti, ki so se vršile povodom pridobitve obeh hiš in ki nasprotuje materijelnemu pravnemu stanju.

b) Služnosti se ne morejo deliti in se raztezajo na vse dele služne stvari.

Okrajno sodišče v Š. je v pravdi Barbare V. proti Jožefu N. zaradi 52 gld. s prip. v skrajšanem postopku z razsodbo z dne 31. decembra 1895, šte. 5181. razsodilo: Toženi Jože N., kovač in posestnik v Š. je dolžan tožnici Barbari V., hišni posestnici v Š., poplačati odškodnino za rabo stanovanja in kovačnice pri tožnični hiši šte. 105 v Š. gledé izvršilno prodanih sedaj tožnici, poprej pa Jakobu V. lastnih polovic posestev vlož. šte. 185 in 26 davčne občine Š., gledé kojih mu do smrti Helene M. te pravice ne pristojе, v znesku 36 gld. za čas od 4. oktobra 1893 do 4. oktobra 1894, in 50dstotne zamudne obresti od tožbe dalje. Zahteva gledé daljnega 36 gld. presegajočega zneska 16 gld. se nepogojno zavrne.

Razlogi.

Glasom tusodnih pravomočnih odlokov z dne 11. aprila 1892, št. 1597 in z dne 29. oktobra 1890, št. 4790 razdelilo se je iz-

kupilo gledé Jakobu V. 20. oktobra 1891 izvršilno prodanih polovic posestva vl. št. 185 in 26 davčne občine Š med drugim tako, da se je za preživitek eksekutove matere in toženčeve žene H. N. odkazal znesek 547 gld. kot pokritna glavnica s pristavkom, da sme tožnica Barbara V. kot lastnica drugih polovic posestev pod vlož. št. 185 in 26 davčne občine Š., pri katerih so ravno tako vknjiženi preživitek Helene N. in pravice toženca Jožefa N., namreč raba stanovanja in kovačnice, potegovati polovico vsakoletnih obresti v znesku 27 gld. 37 $\frac{1}{2}$ kr. Tožencu Jožefu N. prisodil se je ostanek izkupila 69 gld. 11 $\frac{1}{2}$ kr. na račun njegove vknjižene tirjatve 150 gld. in za slučaj smrti Helene N. tudi za isto določena pokritna glavnica 547 gld. 50 kr. s pristavkom, da mu pripade delež 80 gld. 88 $\frac{1}{2}$ kr. na račun omenjene tirjatve 150 gld., da pa velja ostali znesek 466 gld. 91 $\frac{1}{2}$ kr. na račun pokritne glavnice za pravice stanovanja in rabe kovačnice v določeni vrednosti 1040 gld., dalje, da ima tožnica kot lastnica drugih polovic posestev pravico vzdigovati vsako leto 5odstotne obresti od tega zneska 1040 gld. v znesku 52 gld., ker je dolžna tožencu prepustiti stanovanje in rabo kovačnice v polni meri, toda vse to še le po smrti Helene N. Tožnica trdi, da je toženec Jože N. koj po dražbi Jakobu V. lastnih polovic svoje pravice v polni meri dalje užival in zahteva zategadelj odškodnino. — Toženec sicer temu ne vgovarja, trdi pa, da so njegove pravice tudi pri tožničnih polovicah vknjižene in da mu pristoji pravica, iste popolnoma uživati, ker se ne dajo deliti. Odločilne v tem slučaju so le določbe odlokov gledé razdelitve izkupila. Glasom istih propadel je toženec tačasno gledé ostanka svoje tirjatve v znesku 80 gld. 88 $\frac{1}{2}$ kr., ter gledé pravice stanovanja in rabe kovačnice. Le po smrti Helene N. mu pripada za taisto določena glavnica z nalogom, da mora za polno rabo kovačnice in stanovanja odškodovati tožnico tako, da ji prepusti vsakoletne obresti od pokritne glavnice. Iz te določbe sledi torej, da se mora na vsak način tožnica odškodovati za stanovanje in rabo kovačnice zastran prodanih polovic od dneva dražbe dalje. Ker je toženec te pravice v času, določenem v tožbi, brezplačno užival, mora odškodovati tožnico. Bilo je torej tožbeni zahtevi ustreči. Znesek 36 gld. zmatral se je na podlagi mnenja izvedencev kot primeren, nadaljnji 36 gld. presegajoči znesek se je kot neprimeren zavrnil.

Toženec se je proti tej razsodbi pritožil, in višje deželno sodišče v G. je ugodilo pritožbi ter z naredbo z dne 30. aprila 1896, št. 1982 zavrnilo tožbeno zahtevo.

Razlogi.

Vsled odloka z dne 17. marca 1887, št. 1091 vknjižila se je pri posestvih vlož. št. 184 d. o. Š. kot glavnem vložku ter vlož. št. 185 in 26 d. občine Š. kot sovložkih na korist Jožefa N. služnost stanovanja v hiši št. 106 v Š. in služnost rabe v tisti hiši nahajajoče se kovačnice. Takrat bil je še Jakob V. edini lastnik omenjenih posestev. Še le dne 21. aprila 1888 vknjižila se je solastninska pravica Barbare V. Za služnost ni imela ta vknjižba nikakih nasledkov. V zmislu §-a 485. o. d. z. se služnosti ne morejo deliti. Iste se raztezajo na vse dele služne stvari. Izvršilna prodaja Jakobu V. lastnih polovic torej tožencu ne more škodovati. Njegovih pravic ta prodaja ni izpremenila. Toženec sme torej svoje pravice v zmislu §-a 847. o. d. z. tudi za naprej in sicer, kakor pogodba z dne 11. januarija 1887 izrecno določa, v popolni meri brezplačno izvrševati. Toženec je torej izvrševal le svoje pravice v zakonitih mejah; tožnica za to v zmislu §-a 1305. o. d. z. ne more zahtevati nikake odškodnine, ker toženec ni ničesar zakrivil. Ne gledé na to se je odkazala kupcu prodanih posestnih polovic z razdelilnim odlokom z dne 29. oktobra 1892, št. 4790 letna svota 52 gld. od pokritne glavnice, ki bo po smrti Helene N. prosta postala, že za čas od izvršilne dražbe naprej, dokler bode toženec izvrševal svoje služnostne pravice, ki mu pristojé po pogodbi. Tem manje more tožnica kot pravna naslednica kupčeva za čas od 4. oktobra 1893. l. do istega časa leta 1894. zahtevati kako odškodnino. Iz navedenih razlogov tožbena zahteva ni vtemeljena. Rzsodba prvega sodnika se je morala predrugaćiti.

Najvišje sodišče je zavrnilo tožničino revizijo in potrdilo rzsodbo druge instance iz stvarnih razlogov taiste.

Dr. I. Hrašovec.

Kazensko pravo:

a) Za učin kaznivih dejanj proti varnosti časti ni treba, da si je bil storilec svest neresničnosti obdolžitve.

Vsled ničnostne pritožbe v obrano zakona je najvišje sodišče kot kasacijsko sodišče s sodbo z dne 13. maja 1896, št. 5643 razsodilo, da se je z razsodbo okrožnega sodišča celjskega kot vzklicnega sodišča z dne 13. februarja 1896, št. 2147 prelomil zakon.

Razlogi.

Jakob K. in Neža M. sta pri sodišču obdolžila urarja Martina Č., da je notranji, baje zlati pokrov mu v popravo izročene ure zamenjal z drugim iz manje vredne kovine ter za se porabil zlati pokrov, vreden 5 gld.

Č. in njegov takratni pomočnik Josip P., proti kateremu se je tudi vpeljalo kazensko postopanje, bila sta obtožbe radi prestopka nezvestobe po §-u 461. k. z. oproščena.

Ker pa je Jakob K. to obdolžitev Č-a izrekel na očitnih krajih in sicer v neki prodajalnici in v dveh gostilnicah, je vložil Č. proti njemu obtožbo zaradi prestopka zoper varnost časti po §-u 487. k. z. To obtožbo je raztegnil tudi na Nežo M., ki je neposredno po razglasitvi oprostilne sodbe proti Č. še v sodni pisarnici, torej očitno in pred več ljudmi Č-u v obraz očitala, da je vender zamenjal zlati pokrov.

Okrajno sodišče v Lj. je spoznalo K. in M. za kriva prestopka zoper varnost časti, to uvaževaje, da sta sicer obtoženca imela vzroka dovolj, imeti svojo obdolžitev za resnično, da pa je z ozirom na to, da je bila obdolžitev izrečena na očitnem kraju, po §-u 490. k. z. treba dokaza resnice, da ostaneta kazni prosta, tega dokaza pa iz tistih razlogov ni mogoče imeti za dognanega, ki so bili povod oprostitvi Č-ovi od obtožbe zaradi prestopka nezvestobe.

Okrožno sodišče celjsko kot vzklicno sodišče pa je s sodbo z dne 13. februarja 1896, št. 2147 ugodilo vzklicu obtožencev ter oba oprostilo obtožbe. Vzklicno sodišče je pri tem bilo mnenja, da je za učin prestopka zoper varnost časti po §-u 487. k. z. potrebno, da si je obtoženec svest neresničnosti svoje obdolžitve, to

pa gledé obtožencev v tem slučaju ni dokazano, torej je oprostitev vpravičena.

Ker bi to zadevalo ob sodnikovo prepričanje, naj se tukaj ne razpravlja, je-li bila tudi Neža M. prepričana o resnici svoje obdolžitve, ker je obdolžila Č-a nezvestobe neposredno po razglasitvi sodbe, s katero je bil Č. obtožbe oproščen. Toda tudi iz stališča vzklicnega sodnika, kateri ravno tako kakor prvi sodnik meni, da si vzklicatelja nista bila svesta neresničnosti svoje obdolžitve, je sodba pravno-pomotna in sodba prvega sodnika prava.

Predmet pregona niso bile obdolžitve, katere sta izrekla K. in M. kot ovaditelja oziroma kot priči pred sodiščem proti Č-u. Za te obdolžitve nista odgovorna po kazenskem zakonu, naj so se tudi pozneje izkazale kot objektivno neresnične. Kdor v dobri veri in resnično pove v ovadi zaradi kaznivega dejanja okolnost, ki zamore koga sumničiti tega dejanja, ni odgovoren za to, če se pokaže, da je bil sum neosnovan. K. in v kolikor je imela M. vpliva na ovadbo, tudi ta, sta se s tem, da sta dejanje ovadila, le posluževala svoje pravice, ko pa sta bila zaslišana za priči, pa je bila njuna dolžnost sodišču vse povedati, kar se njima je zdelo pomenljivo za kazensko stvar, o kateri sta pričala.

Predmet pregona so le jednako se glaseče obdolžitve K-ove, katere je izustil izvan sodišča, oziroma gledé Neže M. njene besede v sodni pisarnici po končani razpravi zaradi nezvestobe.

Ko pa je dokazano, da so bile te besede izpregovorjene na očitnem kraju, na čem po razlogih prvega sodnika, katerim v tem pritrjuje tudi vzklicna instanca, ni moči dvomiti, sta zamogla obdolžitelja postati kazni prosta le, če bi dognala dokaz resnice.

Kdor tudi v tem slučaju, kakor je to storila vzklicna instanca, zmatra dokaz subjektivnega prepričanja o resničnosti (tako imenovani dokaz verjetnosti) za zadosten, prekrši jasno določilo §-a 490. k. z., ki določa, da zamore ta dokaz obdolženca le v tem slučaju oprostiti kazni, če je razglasil obdolžitev na drugi način, kakor je omenjeno v § u 489. k. z.

Kakor izhaja iz določil kazenskega zakona o dokazu resnice pri prestopkih zoper varnost časti, k učinku teh kaznivih dejanj ni treba zavesti, da obdolžitev ni resnična, ampak zadostuje, da si je storilec svest, da s svojim dejanjem žali čast družega na način, naveden v §-ih 487.—496. k. z. Da sta si bila vzklicatelja, ki nista

dolžila Č-a le nečastnega, ampak naravnost kazenskemu zakonu protivnega dejanja, tega svesta, o tem po razlogih sodbe prve in druge stopinje ni dvoma.

Z ozirom na to moralo se je o ničnostni pritožbi, dvigneni po c. kr. generalni prokuraturi v obrano zakona po §-ih 479. in 292. k. p. r. razsoditi, da je bil prelomljen zakon v navedenem oziru.

B.

b) Oni, ki je iz golega dobičkarstva tujo lastnino navlašč poškodoval, zapal je §-u 85., a ne §-u 197. k. z. — O ostrostih ječe prve in druge stopinje.

Peter Pavločič je bil podedoval od svojega očeta lepo premoženje, katero so mu pa po malo letih razprodali, ker ni bil poseben prijatelj težkega kmetijskega dela. Petru P. je bilo potem skrbeti, da pridobi na kak drugi način sebi in svojim otročičem potrebni živež. Začel je kupčevati na debelo z klavno živino. S početka mu je bila sreča jako mila, skupljeval je lepe dobičke. Toda mož je zapravljajl denar in mnogo dragega časa v družbi strastnih kvartopircev. Njegova kupčija je zato zmerom bolj nazadovala in se krčila, in iz kupca na debelo postal je Peter naposled priprost barantač in mešetar. A tudi s tacimi manjšimi posli bi si bil Peter P. zadostnega dobička pridobival, da bi ne bil postal hudoben in nepošten. Hotel je zopet obogateti, a ni se mu sprečilo.

V pomnoženje svojega prislužka izumil je bil Peter P. uprav originalno zvijačno oškodovanje svojega bližnjega.

Peter P. je prekupoval daleč okrog po raznih vaseh klavno živino, katero je plačeval po jako nizkih cenah in prodajal v mestu kolikor mogoče drago. Toda kmetje mu uprav radi nizke cene niso radi živine oddajali, nego so jo rajši gonili v mesto na prodaj. Dogajalo se je opetovano, da je kmetu, ki ni hotel Petru P. živinčeta prodati, le-to nagloma zbolelo, večkrat celo crknilo. Peter P. je potem bolno, ali crkneno živinče za mali denar kupoval. Dogajalo se je tudi, da je v tej ali onej vasi vsa debelejša klavna živina nagloma zbolela, ne da bi se bil Peter P. prej s ponudbo kupčije oglasil. V tacih slučajih dohajal je pa Peter P. takoj prvi ali drugi dan po obolenji živine v dotično vas, ter je smrškovo živino ceno pokupoval.

Naposled so Petra P. trikrat zaporedoma zasačili, uprav ko je kravam in teletom v ustih rezal in jim rane prizadeval, vsled katerih se niso mogle več pasti in prežvekovati, in nek drugi kmet je Petra P. zasačil, ko mu je teleta na paši opetovano zadušiti skušal, s tem da je živinčetu nosnici stiskal.

Izpovedbami prič ter sodnim izvidom in strokovnjaškim mnenjem je bilo dokazano, da je Peter P. osmim kmetom njih živino na rečeni način poškodoval in istim vkupno škodo 70 gld. prizadel, ter da je potem isto živino jako ceno pokupil.

Državno pravdnštvo obtožilo je Petra P. zločina javnega nasilstva hudobnim poškodovanjem tuje lastnine po §-u 85., *lit. a*) k. z.

Goriško okrožno sodišče ga je vseh obtoženih činov krivim proglasilo in ga radi hudodelstva goljufije po §-ih 197. in 200., uporabilši § 202. k. z., obsodilo v trinajstmesečno ječo.

Razsojajoče sodišče je bilo mnenja, da so ustanavljala obtoženčeva dejanja hudodelstvo goljufije, češ da je Peter P. zvijačnimi čini posamezne lastnike poškodovane živine v zмотo pripravljal, vsled katere so rečeni lastniki škodo trpeli, a se on (Peter P.) okoriščal; Peter P., da je sicer živino navlašč poškodoval, toda njegov pravi namen, da ni tičal v hudobnem poškodovanji, nego v prisvojevanji nezakonitega dobička, s tem da je poškodovano živino ceneje kupoval; poškodovanje živine, da je bilo samo sredstvo v dosego rečenega dobička, torej ono zvijačno dejanje, ki je podlaga goljufiji (prevari).

Obtoženec je vložil proti napominanej razsodbi pritožbo ničnosti in vzklic, in je pritožbo pravočasno tudi vtemeljil.

Kasacijsko sodišče je z razsodbo z dne 13. decembra 1885. l. pritožbo ničnosti odbilo, vzklicu pa ugodilo ter Petru P. kazen na eno leto znižalo.

Razlogi.

Pritožba ničnosti ima vsekako pravo, trdéch, da ustanavljajo obtoženi čini hudodelstvo javnega nasilstva hudobnim poškodovanjem tuje lastnine, a ne goljufije. Obtoženi čini ne morejo ustanavljati goljufije, ker ni bil v predstoječem slučaju nikdo v zмотo pripravljen; kajti obtoženec ni povzročeval ceneji nakup živine s tem, da je oškodovance gledé zdravja (bolezni) njihove živine varal, nego je vrednost živine poškodovanjem (ranjenjem) istinito zniževal in izkoriščal položaj, ki ga je vsekako sam ustvarjal, nakupivši

cenejšo živino, katere vrednost je prej sam znižal. Kaznivi učin tiči torej v poškodovanji živine, ki jo je obtoženec vedoma neza-konito (torej hudobno) izvrševal, in čigar uvrstitev v pojem poško-dovanja lastnine glavni namen storivčev ovirati ne more, naj si ga je tudi v samem dobičkarstvu iskati. Pritožba ničnosti pa vender-le ne more imeti uspeha, kajti, ugodivši jej po §-u 281., št. 10. k. pr. r., moralo bi se obtoženca radi hudodelstva po §-u 85., *lit a*) k. z. kaznivega, najnižjim kazenskim odmerkom §-a 86. k. z., obsoditi. Toda najnižja kazen, katero je po §-u 86. k. z. prisoditi, je ona težke ječe šestih mesecev do enega leta, dočim je bila odmerjena kazen pritožniku po §-u 202. k. z., ki določa kazen (navadne) ječe šestih mesecev do enega leta, ob obtežujočih okoliščinah do pet let. Dasi je kazen po §-u 202. k. z. oziroma dobe daljša (prisojenih je bilo v resnici 13 mesecev ječe) je zmatrati kazen po §-u 86. k. z. vender-le strožjo; kajti kazen težke ječe v dobi do največ jednega leta je zato strožja, nego ona navadne ječe v dobi do največ pet let, ker je v primerjanji dveh kaznij vrsta kazni sploh odločilna; to izvira iz §-a 14. k. z., ki stopinje kazni ječe razločuje, iz posledice kazni (§-a 26. in 27. k. z.), slednjič iz oblasti sodniku pri-znane, ki je po §-ih 54. in 55. k. z. in po §-u 338. k. pr. r. gledé dobe širša, nego gledé stopinje. To pripomenivši, nedostaje pri-tožniku potrebnega pogoja, da se je namreč zakon njemu v kvar rušil. Nima marveč povoda, da se pritožuje zoper razzodbo, ki mu je bila v bistveni točki, vrsti kazni ugodnejša. Pritožbo ničnosti bilo je vsled tega odbiti. Vzklicu obtoženčevemu pa je bilo zato ugoditi, ker doba prisojene mu kazni najvišjo mero one kazni pre-sega, ki bi mu jo bilo prisoditi o pravej kvalifikaciji dejanja, ki je je zakrivil.

Gérkić.

c) K nezakonitim ali nenravnim dejanjem izpodbujajoči čin sam za-se, ne da bi bil storilec k rečenim dejanjem izrecno nagovarjal, v nemal ali zapeljati skušal, ni zadosten znak pregreška po §-u 305. k. z.

Dne 19. septembra 1895. l. svirala je na velikem trgu trža-škem mestna godba. Sešla se je bila nenavadno velika množica ljudstva. Bil je predvečer 25letnice zjedinjene Italije, rekše osvo-jenja Rima po italijanski vojski in pokončanja posvetne vlade pa-

peževe. Med ogromno množico bile so na trgu tudi osebe, ki so radi svojega nepatriotičnega mišljenja občje znane, in katere niso mogle svojih čutil niti o rečeni priložnosti brzdati, nego so jim dajale javno in izzivaje duška, kričavši na ves glas: »Živel Rim!« Temu kričanju odgovarjale so druge osebe s klici: »Živela Avstrija!« »Živel Trst, mesto najzvestejše!« Vsled omenjenih klicev je bila nastala splošna zmešnjava, demonstracija in protidemonstracija. Policija je še o pravem času udušila nemir ter preprečila hujše izgrede in motenje javnega reda in splošne varnosti. Mej drugimi kričala sta A. in F. »Živel Rim!« in ju je policija zato zaprla, državno pravdnštvo pa ju je obtožilo pregreška po §-u 305. k. z., storjenega s tem, da sta javno in pred več ljudmi napominanim krikom druge k zakonom prepovedanim dejanjem zapeljati skušala, čes, da je bil klic »Živel Rim«, z ozirom na kraj in druge okolnosti dogodka, primeren druge k zaresni demonstraciji zoper našo vlado izpodbujati.

Deželno sodišče tržaško je obtoženca v zmislu obtožbe krivima proglasilo, kasacijsko sodišče pa ju je z razsodbo z dne 10. januarja 1896, št. 12838 ex 95 obtožbe rešilo.

Razlogi.

Pritožba ničnosti obtožencev A. in F. se naslanja na točko 9., lit. a) §-a 281. k. pr. r. in trdi, da se je na čin, kateri sta obtoženca zakrivila, krivično uporabilo določilo §-a 305. k. z., kajti klic »Živel Rim« je sam za-se nekazniv, to tim več, ako se ima ozir na sedanje politične razmere obstoječe med avstro-ogersko monarhijo in med italijanskim kraljestvom; ako sta torej obtoženca k rečenemu klicu resnično izpodbujala, se ne more iztakniti v njiju počenjanji nagovarjanja k protizakonitej demonstraciji. Ničnostna pritožba ima prav. Pregrešek po §-u 305. k. z. zakrivi, kdor mej drugim javno ali pred več ljudmi k nenravnim ali po zakonu prepovedanim dejanjem nagovarja, izpodbuja ali zapeljati skuša. Objektivni znak tega pregreška je torej nagovarjanje, izpodbujanje ali zapeljevanje drugih k dejanjem, po zakonu prepovedanim. Pritožnika sta obdolžena, da sta dne 19. septembra 1895. l. na velikem trgu tržaškem v pričo več ljudij »Živel Rim« kričala, a sodišče je zazrlo v napominanem činu nagovarjanje na trgu zbrane množice k sovražnim demonstracijam zoper avstrijsko vlado, odobravanjem in

proslavljanjem zjedinenja Italije, dovršivšega se pred 25. leti z odvzetjem Rima papeževej vladi, in vsled tega znake pregreška po §-u 305. k. z. Toda besedilo grajanega klica samo za-se ne znači nagovarjanja k nezakornim dejanjem. Tako lastnost pridobiva rečeni klic stoprav z ozirom na posebne okolnosti dogodka, kakor to samo sodišče izrecno priznava. One posebne okolnosti dogodka, ki jih je baje iskati vzlasti v slučajni obletnici italijanskega narodnega praznika in v domnevnem solidarnem narodnostnem čuvstvu obtožencev, niso takošne, da bi demonstraciji kazniv značaj v zmyslu omenjenega zakonskega določila podelile; kajti prihodom Italijanov v Rim niso bili rušeni avstrijski teritorialni interesi, in ob vprašavni demonstraciji ni bilo izvršeno kako drugo dejanje in se ni čul kak drugi izraz, iz katerega bi bilo razvideti, da so razgrajalci nameravali povzročiti sovražno izjavo zoper avstrijsko državo, to tim manje, ker se ne sme, z ozirom na § 11. k. z., vsebina izrecila s pomočjo, izrecilom spojenih, a ne izrečenih mislij presojevati. Sicer pa izvira iz drugih, o onej priliki izrečenih besed, katerih obtoženca nista bila obdolžena, da ni bila ost rečene izjave zoper avstrijsko državo obrnena. V opravičeno uporabo §-a 305. k. z. je pa, kakor je bilo že rečeno, še potrebno, da je storilec koga k nenravnim ali po zakonu prepovedanim dejanjem nagovarjal, izpodbujal ali zapeljati skušal. — Izpodbijana razsodba sloni na nazoru, da zadošča v nagovarjanje v zmyslu zakona že samim činom ustvarjeni vzgled, radi svojega, tovariše izpodbujajočega vpliva. V predstoječem slučaju uporabno zakonsko določilo pa ne opravičuje prav zdaj navedenega nazora, ker sicer bi zapadlo §-u 305. k. z. skoro vsako javno izvršeno kaznivo dejanje, uprav z ozirom na učinek, kateri bi moglo povzročiti. V obtoženem slučaju pa ni najti nobene okolnosti, iz katere bi izviralo kako nagovarjanje ali izpodbujanje. Vsled tega je bilo ničnostni pritožbi radi pomanjkanja objektivnih znakov pregreška §-u 305. k. z. ugoditi.

Fitik.

Iz upravne prakse.

Prestopek po §-u 2. zak. z dne 22. avgusta 1889, št. 20. dež. zak. kranjskega.

Zoper S. B. vložila se je pri okrajnem glavarstvu A. ovadba, da je šel dne 19. januarija, to je med prepovedanim lovskim časom s puško in psom na lov, ter da je zajca ustrelil.

Pri kazenski obravnavi zaradi prestopka §-a 2. zakona z dne 22. avgusta 1889, št. 20. dež. zak. je bil obdolženec najpreje oproščen, ker se ni dalo dokazati, da je dotični istinito šel na lov s puško in da je zajca ustrelil, pač pa je bilo dokazano, da je bil s psom (brakirjem) v svojem lovu. Kasneje so se navedle nove priče in je bil obdolženec pri obnovljeni razpravi zaradi poprej navedenega prestopka obsojen na globo 5 gld.

Vsled priziva obsojenca, v katerem je trdil, da je samo pes zajca gonil, a da on ni streljal, je deželna vlada v L. razsodbo potrdila, a pristavila še nastopne razloge:

Prestopka navedenega zakona zakrivi se že tisti, kateri gre v prepovedanem lovskem času na lov, ne gledé ali strelja in ustrelji ali ne. Vsled priznanja obdolženca je brez dvombe, da je on zakrivil ta prestopek, ker ni odzval psa, zajca podečega, oziroma ker ni psa na vrvici peljal, dasiravno mu je moralo kot pravemu lovcu znano biti, da njegov pes zajce goni.

L.

Književna poročila.

Mjesečnik pravnčkoga društva u Zagrebu prinaša v br. 6. za mesec junij t. l. sledečo vsebino: Uredjenje seljačkoga posjeda i regulacija za družnih odnošaja u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji te bivšoj vojnoj krajinu s obzirom na hrvatsko-ugarsko pravo i urbar Marije Terezije. Napisao Josip Hoholač. Nastavak. — Kriva prisega i krivo svjedočanstvo. Po dru Fr. E. pl. Lisztu preradio dr. J. Veličković. — Novi postupak u agrarnih preporih u Bosni i Hercegovini. Piše dr. Stjepan Posilović. — K tumačenju § 1. zak. od 1. listop. 1876 (br. 86. sbornika). Napisao dr. M. K—ć. — Pravo-sudje: A. Gradjansko. B. Kazнено. C. Mjenbeno-trgovačko. Iz upravne prakse. Rješitba kr. financijalnoga upravnoga sudišta. — Poslovanje sudova u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji od dra Kr. Bobinca. — Svaštice. — Književne obznane. — Viestnik.

Die Ergebnisse des Concursverfahrens in den im Reichsrathe vertretenen Königreichen und Ländern im Jahre 1892. 2. Heft der „Statistik der Rechtspflege“, für das Jahr 1892. Oesterreichische Statistik. XLIII. B. 2. Heft, Bearbeitet vom k. k. Justizministerium. — Wien. 1896. — K. k. Hof- und Staatsdruckerei. — Carl Gerold's Sohn.

Statistische Nachweisungen über das civilgerichtliche Depositenwesen, die cumulativen Waisencassen und über den Geschäftsverkehr der Grundbuchsämter (Veränderungen im Besitz- und Lastenstande der Realitäten) im Jahre 1893. 5. Heft der „Statistik der Rechtspflege“ für das Jahr 1893. Oesterreichische Statistik. XLV. B. 5. Heft. Bearbeitet von dem Bureau der k. k. statistischen Central-Commission. — Wien. 1886. — K. k. Hof- und Staatsdruckerei. — Carl Gerold's Sohn.

Die neue Executionsordnung. Mit Erläuterungen aus der Rechtsprechung und Einleitungen. Dr. L. Geller. — Na Dunaji. 1896. — Moriz Perles.

Das österr. Concursrecht. Dr. C. Schwarz. II. zv. Formelles Concursrecht. — Na Dunaji. 1896. — Manz.

Abhandlungen über Fragen des österreichischen Wahlrechtes. Dr. Fr. v. Juraschek. — Na Dunaji. 1896. — Manz.

Einige dringende Reformen der Strafrechtspflege. Dr. Al. Zucker. — Na Dunaji. 1896. — Fr. Deuticke.

Die neue Executionsordnung sammt Einführungsgesetz. Dr. Fr. Duschenes. Praga. 1896. Höffer & Klouček.

Knjiga razločuje se od drugih enakih posebno v tem, da ne poudarja pisatelj samo motivov in poročil parlamentarnih komisij, ampak tudi lastne razlage posebno vseh novot v eksekucijskem postopanju, kakor se tudi bavi z raznimi dvomljivimi vprašanji, katera so bila pereča tudi že po sedaj veljavnem eksekucijskem redu.

Zur Kritik und Anwendung des § 378 der neuen Civilprocessordnung. Dr. C. Fr. Ritsch. — Prachatitz. 1896. — G. Timp.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1896.

— (Društveni izlet v Divačo.) Kakor vsako leto, ako ni posebnih zaprek, kakor na primer lani vsled izrednih po potresu nastalih ljubljanskih razmer, priredilo je i letos dne 6. septembra društvo „Pravnik“ svoj izlet. Ker se je društveni shod dne 2. julija t. l. izrekel za to, da poletimo letos zopet na jug, kakor že pred par leti, zmatral je odbor, uvažujé nasvete tržaških, isterskih in goriških koleg, Divačo kot najprimernejši kraj letošnjemu sestanku slovenskih pravnikov, in tako zbralo se je navedenega dne na krških kraških tleh nad petdeset društvenikov in prijateljev društva s Primorja, Štajerskega in Kranjskega. Ko se je

pripeljalo proti 10. uri dopoldne blizu 20 Ljubljanskih vdeležnikov na Divaško postajo, bili so tamkaj že zbrani primorski in notranjski slovenski pravniki v obilem številu. Po kratkem odmoru v kolodvorski restavraciji odpeljali so se vsi izletniki in nekaj dam na pripravljenih vozovih skozi Divačo, kjer so jih narodne dame obsipale z lepimi šopki proti Motovunu, ogledati si slovite Škocijanske jame. Pri slavaloku, okrašenem z narodnimi trobojnicami in z napisoma: „Živel narodni pravniki!“ in „Na zdar!“, ki je stal pri vходу v vas Motovun, pričakovalo je izletnike mnogobrojno občinstvo z naklskim županom g. A. Mahorčičem na čelu. Lepemu pozdravu slednjega odgovoril je društveni podpredsednik g. dr. D. Majaron, zahvaljujoč se na tako prisrčnem dokazu kraške uljudnosti, na kar so zaorili burni „živio“-klici in so jeli pokati topiči na bližnjih homcih. Izletniki odpravili so se nato takoj z osmimi spremljevalci in svetilci proti vходу v škocijanske jame. Ozke stezice med velikanskimi skalami in globokimi prepadi, v katerih so šumeli krasni slapovi navdali so vdeležnike, še predno so prišli do pravih jam, z nekako tesnobo, a vendar so odšli srčno v temne podzemске votline, poslovivši se za par ur od krasnega solnčnega dne. Dasi so mogle velike plamenice le slabo razsvetliti neizmerne prostore in dasi je bila pot po umetno v skalo vsekanih stopnjicah in serpentinah jako težavna, dasi se je trebalo ves čas skoro krčevito držati svilkovih ograj, da se človek obvaruje padca v grozne prepade, na katerih skoro nedoglednem dnu mogočno šumi divje valovje, vendar so velikanska podzemeljska čuda kraške zemlje, med katerimi se mora pred vsem opozoriti na prekrasne kapnike, stalagmite in stalaktite, zlasti pa na takozvane „studence“, tako mogočno vplivala na vse vdeležnike, da gotovo ni prav nihče obžaloval naporne hoje in se res le težko ločil od tega bajevitega sveta. Ko so se po drugih lepših potih po jedni uri popoludne izletniki vrnili v Motovun, pozdravili so jih zopet s pokanjem topičev in po kratkem počitku, med katerim sta si zlasti g. župan Mahorčič in g. nadučitelj Štrekelj prizadevala, i tukaj vdeležencem čas kolikor možno prikrajšati, vrnili so se vsi obiskovalci jame nazaj v Divačo, kjer jih je že pričakoval navlašč v to svrho iz Sežane prišedši g. c. kr. okrajni glavar dr. A. grof Schaffgotsch.

Obeda, ki se je pričel ob 2. uri v kolodvorski restavraciji in s katerim so bili vsi zadovoljni, vdeležili so se razven vseh izletnikov in nekaterih dam tudi g. okrajni glavar grof Schaffgotsch, g. deželni poslanec Muha, g. načelnik postaje Planinec in g. nadučitelj Štrekelj namesto zadržanega župana; predsedoval mu je v odsotnosti društvenega predsednika njegov namestnik g. dr. Majaron. Prvi povzame besedo g. okrajni glavar grof Schaffgotsch ter izpregovori v lepi slovenščini s posebnim podarkom nastopno napitnico: Čast mi je pozdraviti, društvo „Pravnik“, katero si je že toliko zaslug pridobilo za slovensko uradovanje; kot praktični uradnik vem ceniti delavnost društva, katero si trudi ustanoviti jednotno terminologijo. Če uradujemo v slovenskem jeziku, ne izpolnujemo le svoje uradne dolžnosti, (Čujmo! čujmo;) ampak

tudi dolžnost, katero nam predpisuje ustava naše avstrijske države, česar bi se moral držati vsak avstrijski uradnik (Burni dobro-klici in viharno odobravanje!). Mene zelo veseli, biti v sredi tega društva, kateremu kličem: „Vivat, crescat, floreat!“ — Tej od vsega omizja z izrednim navdušenjem sprejeti napitnici odzval se je podpredsednik gosp. dr. Majaron, ki je naglašal, da ni nihče pričakoval, da mu bodo danes donele na uho take besede od take strani, ker društvo „Pravnik“ v obče ni navajeno, da bi mu okrajni glavarji izrekli svoje simpatije in celo ne v slovenskem jeziku (Živahni dobro-klici!): iz okolnosti pa, da je tu okrajni glavar počastil društvo s svojo prisotnostjo in priznal njega lojalno prizadevanje, pa moramo sklepati, da se bližamo času, ko izginejo taki stari, neopravičeni predsodki (Pritrjevanje!), radi česar se zahvaljuje predgovorniku na njegovi nepristranosti (Živio!). Nadalje omenja, da mora danes nadomeščati društvenega predsednika gospoda dr. Andreja Ferjančiča, ki bi se bil izleta tako rad vdeležil, kateremu pa je nemila usoda v zadnjem času to veselje tako kruto uničila; potem navaja kratko zgodovino društvenih izletov in njihov namen, seznanjati slovenske pravnike v raznih kronovinah in jih bodriti k vzajemnemu delovanju. Konečno pozdravlja vse prisotnike zlasti goste, ter jim kliče srčen: „Na zdar!“ kateremu cela družba navdušeno pritrdi. V imenu Primorskih pravnikov se zahvali Tržaški odvetnik g. dr. Gregorin, ki pravi, da bi imel sicer v prvi vrsti v imenu primorskih pravnikov govoriti mož, ki se že dolgo vrsto let neutrudno poteza za enakopravnost jugoslovanskih jezikov v uradu in ki se je že toliko trudil za našo pravno terminologijo, namreč gospod sodni svetnik Trnovec (Živio! Živio!), da pa naj vender on v imenu istih zlasti kot Kraševce izrazi posebno veselje Primorcev nad tem, da je izletel „Pravnik“ že drugič na Kras ter nazdravlja društvu. G. dr. Krisper nazdravil je nato g. okrajnemu sodniku Dukić-u iz Sežane in g. postajnemu načelniku Planinc-u iz Divače, ki sta se toliko trudila, da se je v Divači vse tako lepo priredilo, kateremu govoru so vsi vdeleženci hvaležno pritrdili. Za to napitnico se je zahvalil g. Planinec ter v navdušenem govoru povzdravljajal društvo „Pravnik“ v imenu občine, bralnega društva, ki je sicer še v povojih, in vsega narodnega prebivalstva, ki se je tega izleta tako veselilo, da ga posetijo enkrat tudi domačini, ki se sicer vse premalo zanimajo za krasote kraškega sveta, ter nazdravi društvu „Pravnik“. Slednjič se je oglasil k besedi še odvetnik g. dr. Rudolf iz Konjic, ki je naglašal, da se štajerski pravniki zato niso mogli odzvati povabilu na izlet v Sežano v tolikem številu kakor drugi, ker jih deloma zadržuje prevelika razdalja, deloma druge narodne veselice na Štajerskem, katerih se morajo vdeležiti, deloma pa tudi bližajoče se deželnozborske volitve; konečno izraža posebno zadoščenje nad tem, da se je izleta vdeležilo toliko zastopnikov sodniškega stanu, kateremu s tem ob burnem odobravanji vsega obmizja nazdravi. Prečitale so se še brzozavke odvetnika g. dr. Triller-ja iz Tolmina, društvenega predsednika g. dr. Ferjančič-a z Bleda in pa načelnštva ženske

podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Sežani, ki so bile z velikim navdušenjem sprejete, na kar se je brzojavno odzdravilo predsedniku g. dr. Ferjančiču, obžaluje njegovo odsotnost. Žal, da se je bilo le prehitro posloviti zlasti od Tržaških kolegov, katerih nekateri so se kmalu po končanem obedu morali odpeljati domov, dočim so vsi ostali odšli v Spodnje Ležeče v Prhavčevo gostilno, kjer se je tudi njim med petjem in napitnicami, med katerimi je omeniti zlasti ono g. sodnega svetnika Trnovca iz Trsta na slovensko razumništvo, kateri so vsi prisotniki navdušeno pritrjali, le prenaglo približal čas povratka v Divačo, kjer je bilo mogoče le še kratek čas ostati v gostilni g. Obrsnela, dokler jih niso zadnji vlaki opomnili, da vsako veselje le prehitro mine, radi česar so se vsi ločili z iskreno željo, da se vidimo, če ne preje, vsi zopet k letu ob „Pravnikovem“ izletu. Na svidenje! R.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: dvornim svetnikom pri upravnem sodišču Fran Zenker; namestniškim tajnikom na Primorskem okrajni komisar Anton Rebek; avskultantom na Kranjskem pravni praktikant pri deželnem sodišču v Ljubljani Jurij Polinšek.

— (Statistika odvetnikov.) Zanimive podatke gledé statistike odvetnikov v času od 1. januarija 1869. do konca l. 1895. podaja list „Statistische Monatschrift“, iz katerih se razvidi razvoj odvetnikov, odkar je odvetništvo prosto. V obče naraslo je število odvetnikov v tem času od 1138 na 3758, torej za 230 odstotkov. Ta naraščaj ne razdeluje se pa jednako po vseh kronovinah, v nekaterih presega omenjene odstotke namreč na Češkem, v Šleziji, v zapadni Gališki in v Bukovini, v drugih kronovinah pa teh odstotkov daleč ne dosega, namreč na Kranjskem, Tirolskem in Zgornje Avstrijskem. Še večja razlika je gledé naraščaja po raznih sodiščnih okrajih. Vidi se lahko, da je število odvetnikov naraščalo posebno v večjih mestih, v prvi vrsti v deželnih stolnih mestih. Na Dunaju naraslo je število od 210 na 856, v Pragi od 72 na 276, v Lvovu od 43 na 123, v Brnu od 25 na 90, v Krakovu od 17 na 83, v Trstu od 29 na 73, v Gradcu od 24 na 64. Število prebivalstva v teh mestih naraslo je samo za 55.7 odstotka, namreč od 1,334.721 na 2,077.961, število odvetnikov pa za 272.6 odstotke, to je za 1145 odvetnikov. Vender je še 270 sodišč, kjer ni nobenega odvetnika in sicer: na Nižje Arstrijskem 16, Gornje Avstrijskem 14, Solnograškem 15, Štajerskem 20, Koroškem 17, Kranjskem 22, Primorskem 8, Tirolskem 26, Predarliskem 2, Češkem 27, Moravskem 5, v Šleziji 6, v Zapadni Gališki 18, v Vzhodni Gališki 54, v Bukovini 3 in v Dalmaciji 17.

— (Statistika konkurzov.) Kakor povzemamo iz 2. zvezka od pravosodnega ministerstva izdane statistike pravosodstva l. 1892. bilo je v tem letu 1074 konkurzov. Trgovskih konkurzov bilo je za 11.4 odstotka več, kakor prejšnje leto, vseh skupaj za 2.1 odstotka več. Inventare vseh konkurzov pokazalo je 13,834.274 glđ. na aktivih, oglašeni pasivov bilo je 21,428.067 glđ. Na 100 glđ. aktivov odpadlo je povprečno 11 glđ. stroškov.

Pregled pravosodstva.

788. Obljuba najemodalca, da ne bode najemne pogodbe odpovedal, dokler bode lastnik najemnega predmeta, je veljavna.

R. z dne 18. marca 1896, št. 3198. G. Z. št. 35 ex 1896.

789. Posojilo, katero se je dalo vedoma v svrhu nadaljevanja igre, ni iztožljivo.

R. z dne 4. februarja 1896, št. 954. G. Z. št. 32 ex 1896.

790. Oni, kateri postopa, ne da bi imel pooblastila, za družega, zavezan je kot poslovođa brez naročila po §-u 1035. obč. drž. zak., da družemu kontrahentu vse ono da, kar bi bil le-ta opravičen zahtevati iz veljavne pogodbe.

R. z dne 21. aprila 1896, št. 4587. G. Z. št. 35 ex 1896.

791. V zakonu z dne 18. februarja 1878, št. 30. drž. zak. vtemeljene odškodbe za oteženje obrta razlaščenca, povzročene po razlastitvi zemljiške parcele, se ne more radi tega odkloniti, ker obrt ni stvarna pravica združena z razlaščeno nepremičnino. Tako odškodbo zahtevati se pa more samo za čas obrtnega oteženja in sicer v znesku, ki je enak prihodku, odgovarjajočemu zanj porabljenim lastnim stroškom. V postopku, kateri uravnava navedeni zakon, se ne more zahtevati povračila onih stroškov, kateri so vdeležencem nastali s tem, da je posređoval pravosrednik.

O. z dne 26. februarja 1896, št. 1666. J. M. 1275.

792. Pri zahtevi po zakonu z dne 5. marca 1869, št. 27. drž. zak. se prašanje, ali je slučaj, kateri je imel za posledico telesno poškodovanje ali smrt človeka, zmatrati kot dogodek v obratu v zmislu navedenega zakona, ker to vprašanje zadeva meritum stvari, ne more dovesti do razsoje z vgovorom inkompetence.

R. z dne 3. januarja 1896, št. 15053. J. M. 1260.

793. Okolnost, da je zadruga navedla v svojih pravilih prejemanje hranilnih ulog od nedružabnikov kot predmet poslovanja, ne ovira, da bi se vpisala v zadržni register (§ 1. zak. z dne 9. aprila 1873, št. 70. drž. zak.)

R. z dne 21. aprila 1896, št. 3981. G. Z. št. 32 ex 1896.

794. Faktura, v kateri se nahaja zaznamba plačila, katera se je pa podala kupcu še le po izročitvi blaga, ne more ustanoviti forum contractus.

O. z dne 3. januarja 1896, št. 15310. J. Bl. št. 30 ex 1896.

795. V tem, da si je stranka pridržala, od nasprotne stranke tirjati stroške, kolikor jih bo odmerilo sodišče, ne leži poravnava, po kateri sta se stranki zjediniili na sodno odmero, katera se ne more izpodbijati potom rekurza.

O. z dne 12. marca 1896, št. 2854. G. Z. št. 32 ex 1896.

796. Kavcija za ustavitev je zastava za škodo, katera bi izvršitelju morda nastala s tem, da se ustavi izvršilo; ako se odstopi od tožbe na izločitev, dovoliti se sme položniku izročitev samo tedaj, ako le-ta dokaže prostost od zastave ali ako toženec privoli. Razprava o izročitvi je čin

pravdnega postopka in se morajo torej nanj uporabljati določila §-ov 24. in 26. zak. z dne 16. maja 1874, št. 69. drž. zak.

O. z dne 25. februvarija 1896, št. 2349. J. Bl. št. 32 ex 1896.

797. V §-u 107. k. z. določen je samo jeden kazenski postavek; izjava obtožitelja, da se odpoveduje uveljavljati v tem zakonitem določilu navedene obtežujoče okolnosti, ne more povzročiti delitve kazenskega postavka.

R. z dne 28. januarija 1896, št. 584. J. M. 1258.

798. Plavž še nikakor ni vodna zgradba v zmislu §-a 85., *lit. c)* k. z. radi tega, ker se nekateri njegovi deli gonijo z vodo.

R. z dne 29. maja 1896, št. 4213. G. Z. št. 35 ex 1896.

799. Očitane perfidnega ravnanja presojevati je po §-u 491. k. z. (in ne po §-u 488. k. z.), kader se ne gre za podtikanje, ampak za kritiko-vanje določenega delovanja.

R. z dne 13. maja 1896, št. 5612. J. M. 1271.

800. Zaslomba, katero ima dolžnik na premoženju tretjih oseb, kateri z upnikom niso v nobeni obvezni razmeri, ne pride v poštev pri razreševanju prašanja, če so po zmislu zakona z dne 28. maja 1881, št. 47. drž. zak. § 1. obljubljene ali dane imovinske koristi gospodarstveno pogubne.

R. z dne 28. marca 1896, št. 1525. Z. f. V. št. 31 ex 1896.

801. Tudi če ni pogojev §-a 1425. obč. drž. zak. mora razsodni sodnik, sprejeti pri razpravi v to svrhu položeni znesek, da se škodo po §-u 229., *lit. b)* k. z. poravnava, in mora pri razsojevanji o prašanji gledé zastaranja delikta to položitev vzeti v poštev.

R. z dne 8. aprila 1896, št. 3692. G. Z. št. 29 ex 1896.

802. Sestava zapisnika, katero določuje § 277. k. pr. r., ni sama na sebi konec zaslišavanja priče, nasprotno ima priča takrat priložnost, nesrišne izpovedbe med obravnavo brez kazni preklatici.

R. z dne 21. februvarija 1896, št. 15162. J. M. 1264.

803. Zadržek prisage radi tekoče preiskave (§ 170., št. 2. k. pr. r.) ravna se po stvarnem položaju v momentu zapriseganja; merodajna je preiskava, ne pa okolnost, ali je preiskava pravno vtemeljena, tudi ne možnost kake poznejše izpremembe.

R. z dne 31. marca 1896, št. 3637. G. Z. št. 35 ex 1896.

804. Rok za pravne leke prične teči državnemu pravdnictvu z vročbo sodne naredbe vložnemu zapisniku državnega pravdnictva, ne pa še le z vpogledom od strani državnega pravdnika, kateri se dogodi morda še le prihodnji dan. Ako se je vročil prepis, predno se je podal izvornik (§ 78. k. pr. r.), določuje vročba prepisa terminus a quo.

R. z dne 24. marca 1896, št. 3320. G. Z. št. 35 ex 1896.

„Slovenski Pravnik“ izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, šte. 5 v Gospodski ulici; upravništvo pa na Križevniškem trgu šte. 7.

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudodelstvih, pregreških in prestopkih z dné 27. maja 1852, št. 117 drž. zak., z dodanim **tiskovnim zakonom** z dné 17. decembra 1862, št. 6 drž. zak. ex 1863, in drugimi novejšimi zakoni kazensko-pravnega obsega. Cena 2 gld. 50 kr., s pošto 15 kr. več.

II. zvezek:

Kazensko-pravdni red

z dné 23. maja 1873, št. 119 drž. zak., z **zvršitvenim propisom** in drugimi zakoni in ukazi kazenski postopek zadevajočimi. Cena 2 gld. 80 kr., s pošto 15 kr. več.

Nemško-slovenska pravna terminologija.

V imenu društva »Pravnika« uredil dr. Janko Babnik, c. kr. sodni pristav. Cena 3 gld. 50 kr., elegantno in trdno vezana 4 gld. 10 kr., po pošti 15 kr. več.

Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih.

I. Obrazci k občnemu sodnemu redu. I. zvezek Spisal Anton Levec, c. kr. sodni pristav.

Vse te knjige dobivajo se pri knjigotržcu **Antonu Zagorjanu v Ljubljani**, kakor tudi pri vseh drugih knjigotržcih.

